

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 9/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain, ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 68 §:n ja opintotukilain 1 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 10 päivänä huhtikuuta 2013 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain, ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 68 §:n ja opintotukilain 1 §:n muuttamisesta (HE 29/2013 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- maahanmuuttojohtaja Sirkku Päivärinne, sisäasiainministeriö

- tulosalueen johtaja Olli Koskipirtti, Maahanmuuttovirasto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- opetus- ja kulttuuriministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Vähemmistövaltuutettu
- Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun Baltian maiden ja Pohjoismaiden aluetoimisto (UNHCR, Regional Office).

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ulkomaalaislakia, ulkomaalaislain muuttamisesta annettua lakia ja opintotukilakia. Esityksellä pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, jolla laajennetaan pitkään oleskelneiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annetun neuvoston direktiivin soveltamisala

koskemaan myös kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013. Laki ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 68 §:n muuttamisesta tulisi kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Neuvoston direktiivillä 2003/109/EY pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta on valiokunnalle esitetyn selvityksen mukaan luotu EU:n jäsenvaltioiden alueella viisi vuotta oleskeille kolmansien maiden kansalaisille lähes samat oikeudet kuin unionin kansalaisille. Direktiivissä on säädetty myös pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen ja hänen perheenjäsentensä mahdollisuudesta siirtyä helpommin oleskelemaan toiseen jäsenvaltioon esimerkiksi työnteon, elinkeinon harjoittamisen tai opiskelun vuoksi.

Direktiivin soveltamisalaa on nyt laajennettu direktiivin muutoksella koskemaan myös pakolaisia ja toissijaista suojelua saavia sekä heidän perheenjäseniään, jotka alkuperäisessä direktiivissä oli rajattu soveltamisalan ulkopuolelle. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan direktiivin muutos ei juurikaan jätä kansallista harkintavaltaa täytäntöönpanon suhteen, vaan se sisältää pääasiassa sitovaa sääntelyä soveltamisalan laajentamisesta. Käsiteltävänä olevalla hallituksen esityksellä on tarkoitus panna täytäntöön direktiivi pitkään oleskelleita koskevan direktiivin muuttamisesta.

Hallituksen esityksestä ilmenee, ettei direktiivin muutoksen implementoinnilla arvioida olevan kovin suuria vaikutuksia Suomen kannalta. Pakolaisilla ja toissijaista suojelua saavilla ei todennäköisesti ole Suomessa suurta halua hakea pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa, koska he voivat saada pysyvän oleskeluluvan ja Suomen kansalaisuudenkin jo ennen EU-oleskeluluvan edellyttämän maassaoleskeluajan täyttymistä.

Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun Baltian maiden ja Pohjoismaiden aluetoimisto on kirjallisessa lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen voidaan karkottaa muuallekin kuin siihen maahan, joka

on alun perin antanut kansainvälistä suojelua. Lausunnossa kannetaan huolta palautuskiellon noudattamisesta kaikissa tilanteissa. Hallintovaliokunta korostaa, että Suomen ulkomaalaislaki (301/2004) sisältää ehdottoman palautuskiellon säätämällä, että ketään ei saa käännnyttää tai karkottaa alueelle, jolla hän voi joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen, vainon tai muun ihmisarvoa loukkaavan kohtelun kohteeksi, eikä alueelle, jolta hänet voitaisiin lähettää sellaiselle alueelle (147 §). Valiokunta tähdentää lisäksi, että karkottamismenettely on monivaiheinen ja siinä asianomaisen oikeusturvasta huolehditaan hyvin. Käytännössä varsin harvoin päädytään tilanteeseen, jossa joudutaan harkitsemaan kansainvälistä suojelua saaneen karkottamista.

Hallituksen esityksen mukaan 1. ja 3. lakiehdotuksen tarkoitus tulla voimaan kuluvan vuoden heinäkuun alusta. Koska ei ole täysin varmaa, että tuossa aikataulussa on myös käytännössä mahdollista pysyä, valiokunta ehdottaa varmuuden vuoksi lakiehdotusten muuttamista siten, että voimaantuloajankohta jätetään voimaantulosäännöksissä avoimeksi. Muutoinkaan lakiehdotuksiin ei tulisi sisällyttää täsmällistä voimaantuloajankohtaa varsinaisiin säännöksiin.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina lukuun ottamatta voimaantulosäännöksiin tehtävää teknisluonteista tarkistusta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 3 §:n 5 a kohta, 33, 34, 36, 49 a, 56 a, 57, 58 ja 59 §, 60 §:n 2 momentti, 60 a—60 c §, 67 §:n 4 momentti, 68 §:n 1 momentti, 79 §:n 1 momentti ja 149 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 5 a kohta, 49 a, 58, 59 ja 60 a—60 c §, 68 §:n 1 momentti, 79 §:n 1 momentti ja 149 § laissa 358/2007, 33 ja 57 § osaksi laissa 358/2007, 34 § ja 60 §:n 2 momentti laissa 631/2011, 36 § osaksi laeissa 358/2007 ja 549/2010, 56 a § laeissa 358/2007 ja 1338/2011 ja 67 §:n 4 momentti laissa 1338/2011, sekä

lisätään lakiin uusi 34 a—34 c ja 149 a § seuraavasti:

3, 33, 34, 34 a—34 c, 36, 49 a, 56 a, 57, 58, 59, Tämä laki tulee voimaan *päivänä* *kuuta*
60, 60 a—60 c, 67, 68, 79, 149, 149 a§ 20 .
(Kuten HE)

2.

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 68 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain (886/2011) 68 §:n 1 momentti seuraavasti:

68 §
(Kuten HE)

Tämä laki tulee voimaan *päivänä* *kuuta*
20 .

3.

Laki

opintotukilain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opintotukilain (65/1994) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 359/2007, seuraavasti:

1 §
(Kuten HE)

Tämä laki tulee voimaan *päivänä* *kuuta*
20 .

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pirkko Mattila /ps	Elsi Katainen /kesk
vpj.	Maarit Feldt-Ranta /sd	Timo V. Korhonen /kesk
jäs.	Heikki Autto /kok	Markus Lohi /kesk
	Jussi Halla-aho /ps	Outi Mäkelä /kok
	Rakel Hiltunen /sd	Tapani Mäkinen /kok
	Reijo Hongisto /ps	Markku Mäntymaa /kok
	Risto Kalliorinne /vas	Osmo Soininvaara /vihr
	Mika Kari /sd	Ulla-Maj Wideroos /r.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.